

## Liturgiset värit ja kirkkovuosi

### KORVAUSTEHTÄVÄ Päivärippikoulu Muualle menevät

Nimi: \_\_\_\_\_

Tällä korvaustehtävällä voit korvata rippikouluun kuuluvan ryhmäkohtaisen kokoontumisen: Liturgiset värit ja kirkkovuosi PK+MM ti 17.11.2020. **Huolehdi, että tehtävä on palautettu Meijulle vuoden loppuun 2020 mennessä.**

## KIRKKOVUOSI JA LITURGISET VÄRIT

Tutustu tämän korvaustehtävän lopussa oleviin liite-materiaaleihin: "Liturgiset värit" ja "Kirkkovuoden pyhäpäivät" sekä evankelisluterilaisen kirkon viralliseen sivustoon [evl.fi](http://evl.fi) seuraavasti:

### 1. Tietoa kirkkovuoden pyhäpäivistä:

[evl.fi](http://evl.fi) -> Kirkossa -> Pyhäpäivät (->Kirkkovuosikalenteri/Pyhäpäivät selkokielellä/Kirkkovuodessa on kolme jaksoa)

### 2. Tietoa liturgisista väreistä löytyy lisäksi täältä:

Tutustu [evl.fi](http://evl.fi) -> Tutki uskoa -> Sanasto. Kirjoita hakukenttään "Liturgiset värit" ja lue sisältö.

**Vastaa kysymyksiin materiaaleja apuna käyttäen:**

1. Mitä liturgista väriä käytetään Mikkelinpäivänä?
2. Mistä kirkkovuosi alkaa? Entäpä mihin se loppuu?
3. Mitä liturgista väriä on kirkkovuodessa ajallisesti eniten? Mitä se symbolisoi? Kerro esimerkki tämänkaltaisesta pyhästä.
4. Minkä niminen on Pyhän Hengen juhlapyhä? Mikä on sen liturginen väri?
5. Minä päivinä käytetään mustaa liturgista väriä? Mitä se symboloi?
6. Violetta väriä käytetään kirkoissa etenkin ennen joulua ja ennen pääsiäistä (nk. pikkupaasto ja suuri paasto). Miksi? Mitä tämä väri kuvastaa?

7. Selvitä, mihin liturgisiin väreihin alla olevat sanat liittyy ja yhdistä viivalla:

ILO

VIOLETTI

MARTTYYRI

VALKOINEN

PAASTONAIKA

PUNAINEN

LOPPIAINEN

VIHREÄ

TUOMIOSUNNUNTAI

VALKOINEN

KIIRASTORSTAI

VIHREÄ

UUSI VUOSI

MUSTA

TOIVO

VIOLETTI

JUHANNUS

VALKOINEN

KATUMUS

VALKOINEN

KATOAVAISSUUS

VIOLETTI

## LIITTEET

# LITURGISET VÄRIT

Kirkkovuoden värejä kutsutaan myös liturgisiksi väreiksi. Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa käytetään kirkkovuoden jumalanpalveluksissa viittä liturgista väriä: valkoista, punaista, vihreää, violettia tai tumman sinistä ja mustaa.

Liturgiset värit ilmentävät kirkkovuoden pyhien aiheita. Pyhäpäivän liturgista väriä käytetään yleensä koko seuraavan viikon ajan.



**Valkoinen** kuvaa iloa, kiitosta, puhtautta ja autuutta. Se on myös Jumalan, Kristuksen, taivaan enkelien ja pyhien symboli. Valkoista käytetään kirkkovuoden suurina juhlapäivinä kuten jouluyönä ja joulupäivänä, pääsiäisyönä ja pääsiäispäivinä sekä loppiaisena ja mikkelinpäivänä. Valkoisen rinnalla voidaan käyttää myös hopean ja kullan värejä.

**Punainen** on Pyhän Hengen, veren, tulen ja todistuksen väri. Punaista käytetään muun muassa helluntaina, pyhäinpäivänä sekä apostolien ja marttyyrien (esim. Stefanus ja Henrik) päivinä.



**Vihreä** kuvaa toivoa ja iankaikkista elämää, mutta on myös elämänvoiman ja kasvun väri. Vihreää käytetään loppiaisesta laskiaiseen sekä lähes kaikkina helluntain jälkeisen ajan pyhinä.

**Violetti** on katumuksen, odotuksen ja valmistautumisen väri. Sitä käytetään toisena, kolmantena ja neljäntenä adventtisunnuntaina sekä paastonaikana ja hiljaisella viikolla. Violetin rinnalla voidaan käyttää myös tummaa **sinistä**.

**Musta** on kuoleman, surun ja katoavaisuuden väri. Sitä käytetään Jeesuksen kuolinpäivänä eli pitkäperjantaina ja sitä seuraavana hiljaisena lauantaina.



# KIRKKOVUODEN PYHÄPÄIVÄT

Kirkkovuosi voidaan karkeasti jakaa kolmeen jaksoon:

**JOULUJAKSO, PÄÄSIÄISJAKSO JA HELLUNTAIJAKSO**

## JOULUJAKSO

### 1. ADVENTTI

Kirkkovuosi alkaa adventista. Adventtisunnuntaita on neljä. Adventtiaika valmistaa meitä joulun. **Ensimmäinen adventtisunnuntai** on yksi kirkkomme suosituimmista juhlapyhistä. Se liittyy palmusunnuntaihin ja pääsiäisen tapahtumiin. Liturginen väri vaihtuu ensimmäisen adventin jälkeen valkoisesta violetiksi tai tumman siniseksi. Katumuksen, odotuksen ja valmistautumisen aika on alkanut!

**Toisen adventtisunnuntain** aiheena on Kristuksen tuleminen kunniansaan aikojen lopulla (toinen tuleminen). **Kolmannen adventtisunnuntain** raamatullinen keskushenkilö on Johannes Kastaja ja hänen kehotuksensa katumukseen ja parannukseen. **Neljäs adventtisunnuntai** on kirkossamme useimpien muiden kirkkojen tavoin omistettu lasta odottavalle Marialle, Herran äidille.

### 2. JOULU

Jouluna juhlitaan Jeesuksen syntymää ja ollaan profeettojen lupauksen toteutumisen ovella.

**Jouluyö** on Kristuksen syntymisen yö. Seurakunta kuulee enkelin viestin: "Tänään on teille syntynyt Vapahtaja." Jouluyön messu (enkelten messu) on suuressa osassa kristikuntaa joulunvieton päätapahtuma.

**Jouluamun** jumalanpalveluksessa (paimenten messu), lähdemme paimenten kanssa Betlehemiin. Siellä näemme sen, mitä on tapahtunut.

**Joulupäivän** jumalanpalveluksessa (kansan messu) kiitämme Jumalaa siitä, että hän on antanut Poikansa tulla ihmiseksi, veljeksemme, jotta meistä tulisi Jumalan lapsia.

### 3. LOPPIAINEN

Loppiaisen evankeliumi kertoo **idän tietäjistä**, jotka tulivat osoittamaan kunnioitustaan juuri syntyneelle juutalaisten kuninkaalle. Tietäjät olivat vieraiden kansojen edustajia. Tämä osoittaa, että Kristus on valo kaikille maailman kansoille. Loppiainen muistuttaa kirkon **lähetystehtävästä**; Joulun sanoma kuuluu kaikille.

## PÄÄSIÄISJAKSO

### 4. PALMUSUNNUNTAI

Palmusunnuntain ja 1. adventtisunnuntain evankeliumitekstit kertovat samasta tapahtumasta. Kristuksen julkinen toiminta tähtäsi alusta lähtien hänen elämänsä viimeisiin päiviin.

Palmusunnuntaina **Jeesus ratsasti Jerusalemiin**, jolloin ihmiset heittivät palmunoksia hänen kulkutielleen. Pajunoksat ovat vertauskuva näistä palmunoksista.

Palmusunnuntaina alkaa kunnian kuninkaan alennustie. Betaniassa voideltu Jeesus ratsasti Jerusalemiin kohti kärsimystä ja kuolemaa, mutta juuri niistä tuli toivon ja voiton merkki, jonka vertauskuvia ovat palmunoksat. Palmusunnuntaina Kristuksen kirkko lähtee seuraamaan hänen elämänsä viimeisiä vaiheita.

### 5. PITKÄPERJANTAI

"Isä, sinun käsiisi minä uskon henkeni." (Luuk. 23:46) Pitkäperjantaina muistetaan Jeesuksen **ristiinnaulitsemista ja kuolemaa Golgatalla**. Pitkäperjantain sanoma julistaa: Kristus on kuollut meidän edestämme, hänen sovitustyönsä on täytetty.

Pitkäperjantain jumalanpalvelus eroaa selvästi vuoden muiden pyhien jumalanpalveluksista. Messun sijasta vietetään sanajumalpalvelusta. Sitä leimaa ristin äärellä viipyminen, johon kehoitetaan: Katsokaa ristinpuuta, jolle maailman Vapahtaja on naulittu.

Pitkäperjantaina liturginen väri on musta. Kirkonkellot ja tavallisesti myös urut vaikenevat. Altari on riisuttu. Kynttilöitä ei käytetä lukuun ottamatta jumalanpalveluksen symboliikkaan liittyvää Kristus-kynttilää. Pitkäperjantaita seuraava hiljainen lauantai on Jeesuksen haudassa olemisen päivä.

## 6. PÄÄSIÄINEN

**Pääsiäispäivä**, sunnuntai, on **Jeesuksen ylösnousemisen juhla**. Pääsiäisyön tai -aamun messussa muistetaan myös kastetta. Jumala on herättänyt Jeesuksen kuolleista ja murtautunut kuoleman portin; kasteessa jokainen kristitty haudataan ja nousee kuolleista.

Pääsiäispäivänä liturginen väri vaihtuu mustasta valkoiseksi: ilon, puhtauden ja riemun väriin. Paastonajan jumalanpalveluksissa vaiennut ylistys soi jälleen.

**Pääsiäisyön** messussa kirkon kuoriin tuodaan suuri pääsiäiskynttilä, jota sytytettäessä lausutaan: Jeesus Kristus on maailman valo. Pääsiäispäivän jumalanpalveluksessa alttarilla on muun muassa valkoisia kukkia puhtauden ja viattomuuden vertauskuvina. Väri muistuttaa, että synnitön Kristus on kärsinyt niiden puolesta, jotka tarvitsevat anteeksiantoa.

**Toisena pääsiäispäivänä**, maanantaina, muistetaan ylösnouseen Jeesuksen ilmestymistä häntä seuranneille naisille ja opetuslapsille Emmauksen tiellä. Ilmestykset vakuuttivat heidät Jeesuksen kuolleista nousemisesta ja jatkuvasta läsnäolosta keskellä maailman elämää.

Pääsiäisyöstä alkaa pääsiäisviikko, joka kestää seuraavaan lauantaihin. **Pääsiäisviikon** viettäminen on ikivanha kristillinen perinne. Pääsiäisyöstä alkaa myös 50-päiväinen pääsiäisaika, joka päättyy helluntaihin.

## 7. HELATORSTAI

Helatorstaina muistetaan **Kristuksen taivaaseen astumista**. Sitä vietetään 40 päivää pääsiäisen jälkeen. Raamatun mukaan Jeesus näyttäytyi ylösnousemuksensa jälkeen maan päällä 40 päivän aikana. Taivaaseen astuminen kertoo Kristuksen jumaluudesta: Kristus on kolmiyhteisen Jumalan yksi persoona, samaa olemusta kuin Isä. Hän astui työnsä täytettyään takaisin taivaan kirkkauteen. Sanassa ja sakramenteissa hän on kuitenkin yhä läsnä seurakuntansa keskellä. Kristittyjen tehtävä on viedä sanoma korotetusta Herrasta koko maailmaan. Helatorstain sisältö ja ajankohta on saatu Apostolien teoista (Ap. t. 1:6-14).

Helatorstai on yksi suurista kirkollisista pyhistä. Tämän vuoksi helatorstain jumalanpalveluksessa alttarilla on kuusi kynttilää. Muita suuria, valoisia pyhäpäiviä ovat ensimmäinen adventtisunnuntai, joulupäivä, pääsiäispäivä ja helluntai. Helatorstain liturginen väri on valkoinen.

## 8. HELLUNTAI

Helluntai on pääsiäisajan päättävä **Pyhän Hengen juhla**, jota vietetään 50 päivää pääsiäisen jälkeen. Se kuuluu pääsiäisen ja joulun ohella kirkkovuoden kolmen suurimman juhlan joukkoon. Ensimmäinen helluntai oli **kristillisen kirkon perustamisen päivä**, kirkon syntymäpäivä.

Apostolien tekojen (Ap.t. 2:1–13) mukaan tuhannet ihmiset olivat koolla ensimmäisenä helluntaina. Tuolloin **Pyhä Henki vuodatettiin apostolien päälle**. Tämä toteutti Jeesuksen lupaukset ja Vanhan testamentin ennustukset Pyhän Hengen vuodattamisesta.

Helluntain liturginen väri on punainen. Alttarille sytytetään kuusi kynttilää kuten muinakin kirkkovuoden suurina juhlapäivinä.

Kirkkovuoden loppujakson sunnuntait nimetään helluntain mukaan järjestyksessä. Helluntaipäivä aloittaa kirkkovuoden kolmannen pääjakson. Silloin eletään todeksi uskon ilmenemistä seurakunnassa ja sen jäsenten elämässä, ja sitä, mitä Kristuksen seuraaminen on käytännössä.

## HELLUNTAIJAKSO

*Helluntai on pääsiäisajan viimeinen juhla. Siitä lähtien nimetään kirkkovuoden loppujakson sunnuntait helluntain mukaan. Tämä nimeämistapa korostaa Kristuksen ylösnousemusta kristillisen uskon ytimenä ja pääsiäistä kirkkovuoden keskuksena. Lisäksi näin ilmaistaan, että aika ensimmäisestä helluntaista viimeiseen tuomioon on Pyhän Hengen aikaa.*

*Helluntain jälkeisten sunnuntaiden keskeisiä aiheita ovat Jeesuksen opetukset, elämä kristittynä Pyhän Hengen johdatuksessa ja kirkon todistus uskostaan. Tätä ilmentää myös liturgisena värinä käytettävä vihreä, elämän, kasvun ja toivon väri.*

Kirkkovuoteen kuuluu myös joukko **erityispyhiä**. Jouluajan ulkopuolella vietetään kolmea pyhäpäivää, joiden ajankohta määräytyy joulusta.

Ne ovat **kynttilänpäivä**, 40 päivää joulusta, **Marian ilmestyspäivä**, yhdeksän kuukautta ennen seuraavaa joulua, ja **juhannuspäivä**, kuusi kuukautta ennen seuraavaa joulua.



Kynttilänpäivä ja Marian ilmestyspäivä ovat Kristus-juhlia, ja juhannus eli Johannes Kastajan päivä kuuluu Raamatun henkilöiden muistopäiviin.

Muita erityispyhiä ovat muun muassa **mikkelinpäivä**, joka on kaikkien enkelien päivä, sekä **pyhäinpäivä**, jolloin muistellaan sekä kaikkia kristikunnan marttyyreita että muita uskossa Kristukseen kuolleita.

Kirkkovuoteen kuuluu myös **yhteiskunnallisia juhlapäiviä**. Näitä ovat itsenäisyyspäivä sekä kaksi kansallista rukouspäivää.

## 9. JUHANNUS

## 10. MIKKELINPÄIVÄ

## 11. PYHÄINPÄIVÄ

## 12. TUOMIOSUNNUNTAI

Kirkkovuoden viimeisen sunnuntain nimi on Tuomiosunnuntai eli *Kristuksen kuninkuuden sunnuntai*. Päivän evankeliumitekstin mukaan Kristus tulee aikojen lopulla »kirkkaudessaan kaikkien enkeliensä kanssa ja istuu tuoli kirkkautensa valtaistuimelle» (Matt. 25: 31). Näin kirkkovuoden viimeinen sunnuntai liittyy samalla seuraavaan sunnuntaihin, adventtiin. Kirkkovuoden alussa ja lopussa - tai lopussa ja alussa - kuuluu sama viesti: Jumala lähestyy meitä Kristuksessa ja asettaa meidät kasvojensa eteen. **Ihminen on vastuussa teoistaan ja tekemättä jättämisistään**. Viimeisessä tuomiossa Jumalan vanhurskaus toteutuu lopullisesti.

**LÄHTEET:** [www.evl.fi](http://www.evl.fi)

---

Jos sinulla on kysyttävää tähän korvaustehtävään liittyen, niin lisätietoa antaa:

**Nuorisotyönohjaaja Meiju Silvast 044 733 5266**

[meiju.silvast@evl.fi](mailto:meiju.silvast@evl.fi)